

PUSTNE ŠEGE V BENEČIJI V KONTEKSTU SELITVENIH GIBANJ IN POLOŽAJA SLOVENSKEGA NAREČJA

MOJCA RAVNIK

UVOD

Prispevek govori o pustnih šegah v Benečiji,¹ pokrajini na zahodu slovenskega etničnega prostora v Videmski pokrajini v deželi Furlaniji - Julijski krajini v Italiji. Mnoga poglavja iz njene kulturne preteklosti so obravnavana v strokovni literaturi različnih področij, od zgodovine do jezikoslovja, manj pa je etnoloških del. Vendar je predvsem v zadnjih treh desetletjih izšlo več del z etnološko vsebino, ki so jih napisali domačini sami ali pod okriljem ustanov in društev, dogajanje pa redno spremljajo periodična glasila.² Te objave nas seznanjajo z izvirnostjo beneške tradicionalne kulture in njenih sodobnih inovacij in nudijo podlago za terenske raziskave.

Pustne šege v Benečiji so izredno pestre, a v primerjavi z drugimi slovenskimi zelo nepreučene.³ Vsak kraj ima svoje posebnosti glede sestava pustne skupine, mask, našemljencev, godcev in glasbe, vedénja domačinov, ki jih sprejemajo, pogovornega jezika, hiš, v katerih se zbirajo, napravljajo, večerjajo itn. Posebna so pustovanja v obmejnih krajih, saj so meje prekinile stike med ljudmi, ozračje političnih napetosti pa pustovanja, tako da bi bilo treba v teh krajih šege posebej pozorno raziskovati, da bi spoznali njihov razvoj vsaj v 20. stoletju.

Ob številnih vprašanjih se tu omejujemo predvsem na sestavo pustnih skupin, interpretacijo šege in motivacije za udeležbo v njej; vse to je je nakazal že Niko Kuret, nato pa s svojimi raziskavami razširil in poglobil Roberto Dapit. Na podlagi terenskih raziskav med letoma 1999 in 2005 (v Srednjem in okoliških vaseh, *srenski pust* 1999; v vaseh pod Matajurjem, *matajurski pust* 2003 in 2004; v dolini Idrije,

¹ Ime Beneška Slovenija ali preprosto Benečija, Beneško geografsko označuje najzahodnejši del slovenskega etničnega ozemlja v deželi Furlaniji - Julijski krajini, ki v zgodovinski usodi zaznamuje pripadnost Beneški republiki, Serenissimi. Včasih je v pojem vključena tudi Rezija, vendar je ta največkrat obravnavana ločeno zaradi posebnosti, predvsem pa zato, ker je njena jezikovna sorodnost z drugim ozemljem le površinska in jo starejše in globlje plasti vežejo na Koroško. Pogosto ime Nediške (pri domačinih) ali Nadiške doline so tisti del, ki je ozemeljsko in tudi v družbenem tkivu najbolj strnjen in homogen, so osrčje Benečije. [Gruden 1998: 10-11]

² Gl. kratek pregled literature v Ravnik 2003.

³ V knjigo *O pustu, maskah in maskiranju* [Fikfak idr., ur. 2003] Benečija ni bila vključena, je pa v predgovoru navedena med območji, ki so iz različnih razlogov ostali brez obravnave, čeprav so tam že bile opravljene raziskave.

